

EDUKANS DEAL

informatieboekje

EDUKANS

Onderwijs, de kans van je leven

Chi Kati

(hallo)

Wedden dat je met
deze Edukans Deal
geld kunt inzamelen
voor Oeganda?!

INHOUD

HOE WERKT DE DEAL?	4
KORTE KENNISMAKING	5
LAND EN KLIMAAT	6
BEVOLKING	8
GESCHIEDENIS.....	10
ECONOMIE	13
DE NATIONALE VLAG	15
DE OEGANDA-TOETS	16
NOTITIES.....	22

HOE WERKT DE DEAL?

Vooraf

- Lees het Oeganda informatieboekje aandachtig door.
- Ga op zoek naar zo veel mogelijk sponsors (minimaal 4).
- Spreek met elke sponsor een bedrag af van minimaal € 2,-.
- Noteer dit bedrag op je sponsorkaart en laat je sponsor **van tevoren** betalen!

De toets

- Op school maak je de Oeganda-toets en krijg je een cijfer.
- Na de toets krijg je dezelfde toetsen mee voor je sponsors (met de goede antwoorden).
- Laat je sponsors deze toets maken. Verklap je cijfer nog niet aan je sponsors!
- Kijk de toets samen met je sponsor na en bepaal het cijfer.

De afrekening

- Bepaal wie de Deal heeft gewonnen (jij natuurlijk!). Heeft je sponsor een hoger cijfer dan jij, dan geef je het sponsorgeld aan hem terug. Heb jij het hoogste cijfer, dan heb jij het geld gewonnen voor kinderen in Oeganda!
- Lever je totale sponsoropbrengst op school in.

KORTE KENNISMAKING

Chi Kati, Oli Otya? Zo begint in Oeganda een gesprek in het Lugandees. Want deze woorden betekenen: Hallo, hoe gaat het? Je antwoordt dan met **Gyendi** wat betekent: *Goed*. Zoals goed Afrikaans gebruik doe je deze begroeting niet in het voorbijgaan. Je gaat er uitgebreid voor staan. Het is eigenlijk pas het begin, want daarna vraag je of het goed gaat met de vrouw/man, de kinderen, de familie, het vee, enzovoort. De meeste mensen in Oeganda spreken overigens Engels, dat is de officiële taal, maar Luganda (vooral in het midden en oosten) wordt ook veel gesproken en daarnaast nog Swahilli en meerdere lokale talen.

Ook handig in het Lugandees:

Alstublieft: Mwattu

Dank je: Weebale

Ok: Kale

Nee dank je: Nedda

Ik heet.....: Nze.....

Ik snap het niet: Sitegeera

Wat kost het?: Mmekka Ssente?

LAND EN KLIMAAT

Oeganda is een flink stuk groter dan Nederland. Met een oppervlakte van 236.040 vierkante meter passen wij er maar liefst 6 keer in! Er wonen ongeveer 35 miljoen mensen in Oeganda. De hoofdstad is Kampala. Buurlanden van Oeganda zijn de Democratische Republiek Congo, Kenia, Rwanda, Soedan en Tanzania. De grens met

Tanzania loopt gedeeltelijk door het Victoriameer, dat ongeveer voor de helft van Oeganda is. Ook Kenia heeft een stukje Victoriameer. De bronnen van de Nijl, die in 1862 bij toeval ontdekt werden, liggen aan het Oegandese deel van het Victoriameer.

Het landschap bestaat voornamelijk uit plateaus en bergen. Het laagste punt is het Albertmeer met 621 meter. Het hoogste punt is Mount Stanley met 5110 meter en een besneeuwde top. Oeganda ligt op de evenaar en heeft daarom een tropisch klimaat met twee droge seizoenen: van december tot februari en van juni tot augustus.

In het zuidwesten liggen de Kigezi Highlands, die 'Het Zwitserland van Afrika' worden genoemd vanwege hun hoge toppen en diepe valleien. Vroeger was dit een geliefd toevluchtsoord voor Europeanen, omdat de temperatuur er aangenaam laag is, tot 15 graden Celsius 's nachts.

Het woestijnachtige noordoosten dat aan Soedan grenst, is droog met hooguit 500 mm neerslag per jaar. De temperatuur is in dit deel van Oeganda 254 dagen per jaar boven de 30 graden Celsius. De meeste neerslag valt rond het Victoriameer: meer dan 2100 mm per jaar.

Berggorilla's

Oeganda is een van de weinige plekken op aarde waar berggorilla's wonen. De gorilla's leven in groepjes van 10-12 dieren in dichte oerwouden, met een leefgebied van 10-40 vierkante kilometer. De gorilla's worden ook wel 'silverbacks' genoemd vanwege de zilverachtige vlek op de rug van de leider (altijd een mannetje).

Eind vorige eeuw werd de berggorilla met uitsterven bedreigd, maar inmiddels zijn de aantallen weer aan het toenemen. Men schat het totale aantal nu op 720.

De helft van het Oegandese grondgebied is niet ontgonnen of bebouwd. In het zuidelijk deel van het land bestaat intensieve landbouw. In de moerassen rond de meren groeit de papyrus erg goed. Ongeveer 12% van Oeganda's gehele oppervlakte bestaat uit nationale parken en bossen.

BEVOLKING

In Oeganda wonen naar schatting iets meer dan 35,5 miljoen mensen. Er zijn elf verschillende inheemse bevolkingsgroepen, waarvan de Baganda (17%), Karamojong (12%), Basogo (8%), Iteso (8%) en Langi (6%) de grootste zijn. De volken hebben hun eigen taal en tradities.

Hoewel opgravingen in de buurt van het Albertmeer sporen van dorpsleven van zo'n duizend jaar geleden aan het licht hebben gebracht, gaat de geschreven geschiedenis van Oeganda niet verder terug dan 150 jaar. Over de mensen die daarvoor in Oeganda woonden is dan ook weinig bekend.

De meest voorkomende godsdienst in Oeganda is het christendom (84%). De helft hiervan behoort tot de Rooms-Katholieke kerk, de andere helft is protestants. 12% van de Oegandezen is Moslim en er zijn nog een paar inheemse geloven.

In Oeganda zijn op dit moment zo'n 1,5 miljoen mensen besmet met het Hiv-virus. In 2019 stierven nog 4800 kinderen aan Aids. Elk jaar worden ook miljoenen kinderen 'aids-wees'. Dit heeft uiteraard grote gevolgen voor de bevolkingsgroei en gemiddelde leeftijd. Maar ook de economie, gezondheidszorg en het onderwijs hebben eronder te lijden.

Oeganda gold lange tijd als het succesverhaal in de aidsbestrijding. Door voorlichting en gratis condooms was het aantal mensen met HIV spectaculair afgenomen van 15% naar 5%. Onder invloed van organisaties uit de Verenigde Staten wordt nu een anti-condoombeleid gevoerd. Mensen worden aangemoedigd om te wachten met seks tot het huwelijk en de partner trouw te blijven. Condooms worden dus niet meer als eerste maatregel aangeraden. Hierdoor is een lichte stijging in HIV besmettingen te ontdekken.

Oeganda staat bekend als een zeer onvriendelijk land voor iedereen die niet hetero is. Homoseksualiteit is nog steeds strafbaar in Oeganda en vorig jaar is een omstreden wetsvoorstel ingediend om de doodstraf hierop te zetten. Door druk van westerse landen is dit

wetsvoorstel gelukkig ingetrokken, maar het blijft voor Oegandezen met een andere seksuele voorkeur erg gevaarlijk om hiervoor uit te komen.

Tienerzwangerschappen en kindhuwelijken blijven een probleem in Oeganda. Vooral nu door wereldwijde corona pandemie ook de scholen in Oeganda lang dicht bleven stijgt het aantal tienerzwangerschappen enorm. Deze meiden blijven na het krijgen van een kind meestal thuis en gaan niet meer naar school, waardoor hun kans op leven in armoede een stuk groter is.

GESCHIEDENIS

Over de oorspronkelijke bewoners van Oeganda is weinig bekend. In de 18e eeuw waren op het huidige Oegandese grondgebied twee etnische groepen woonachtig: Bantu- volkeren in het zuiden en Nilotische volkeren in het noorden. Respectievelijk landhouders en veehouders.

Aan het einde van de 19e eeuw kwam Oeganda onder gezag van het Britse koninkrijk. Oeganda werd geen Britse kolonie (zoals bijvoorbeeld Kenia), maar een protectoraat. De Oegandese koningen behielden een behoorlijk grote macht en mochten nog steeds belasting heffen. In 1962 werd Oeganda onafhankelijk van Groot-Brittannië.

Oeganda heeft na de onafhankelijkheid 8 regeringswisselingen gehad. Deze waren bijna allemaal in de vorm van een gewelddadige staatsgreep. Hierdoor kwamen dictators als Milton Obote (in 1962) en Idi Amin (in 1971) aan de macht. Deze mannen zijn berucht om de gruwelijkheden die onder hun bewind plaatsvonden.

De koloniale grenzen, bedacht door Groot-Brittannië om Oeganda af te bakenen, groepeerden een grote verscheidenheid aan etnische groepen met verschillende politieke systemen en culturen. Nadat in 1962 de onafhankelijkheid werd verkregen, brak dan ook meteen een periode van onrust en oorlog uit tussen verschillende bevolkingsgroepen.

In 1971 kwam Idi Amin aan de macht. Hij werd een van de ergste dictators die Afrika ooit heeft gekend: onder zijn regime (1971-1979) werden ongeveer 300.000 tegenstanders op gruwelijke wijze vermoord. Iedereen was dan ook blij dat in 1980 Milton Obote de macht overnam. Maar helaas, hij bleek ook een dictator. Door een guerrillaoorlog en schendingen van de mensenrechten kwamen nog eens minstens 100.000 mensen om het leven.

Het bewind van Yoweri Museveni sinds 1986 heeft relatieve stabiliteit en economische groei gebracht. Museveni is tot op de dag van vandaag president van Oeganda met een eenpartijstelsel.

Hij heeft de grondwet laten aanpassen zodat hij langer dan twee regeringstermijnen president kan blijven. De meerderheid van de Ugandezen zou een meerpartijensysteem willen, maar daar wordt vooralsnog geen gehoor aan gegeven.

Een donkere bladzijde uit de geschiedenis van Oeganda is de gewelddadige strijd die vanaf 1978 gevoerd werd door de rebellengroep LRA (Lord's Resistance Army, oftewel 'Verzetsleger van de Heer') in Noord-Oeganda. Dit rebellenleger, dat grotendeels uit kindsoldaten bestond, werd aangevoerd door Joseph Kony. Kony heeft zichzelf uitgeroepen tot profeet en wilde een staat uitroepen die gebaseerd is op zijn eigen uitleg van de Bijbelse Tien Geboden.

Hij ontvoerde in 20 jaar ruim 20.000 kinderen en liet hen de gruwelijkste dingen doen of dreigde hun familie te vermoorden als ze probeerden te ontsnappen. De kinderen werden ingezet als soldaten of seksslaven. Kony is gevlucht naar Congo en heeft daar nu nog een kleine rebellengroep in de jungle. Veel ex-kindsoldaten zijn hevig getraumatiseerd en leven op straat omdat ze vaak door hun families worden verbannen voor de dingen die ze hebben moeten doen.

ECONOMIE

Oeganda is een heel vruchtbaar land. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de landbouw nog steeds een grote rol speelt in de economie van het land. Ongeveer 80% van de bevolking werkt direct of indirect in de landbouw. Het grootste deel is kleinschalig en wordt gebruikt voor eigen consumptie en de lokale markt.

Voor de export is Oeganda vooral afhankelijk van koffie. Deze eenzijdigheid is een probleem geworden vanwege de steeds lagere koffieprijzen op de wereldmarkt. Terwijl meer koffie wordt geëxporteerd, vermindert de totale opbrengst. Oeganda is dan ook hard bezig om meer producten te verbouwen (o.a. thee) en zich op andere sectoren te richten (o.a. visserij, bloementeel). Ook toerisme en handel in energie zijn opkomende sectoren. Helaas heeft de huidige corona crisis een enorme impact op de toeristische sector.

Ook de olie opbrengsten en belastingen zijn een grote bron van inkomsten voor de regering. Zeker nu olie in de komende jaren steeds schaarser zal worden.

Oeganda wordt door westerse landen vaak gezien als een ontwikkelingsvoorbeeld voor de rest van Afrika. Nadat Museveni aan de macht kwam, zijn onder invloed van internationale instellingen (b.v. de Wereldbank) veel hervormingen doorgevoerd, zoals het liberaliseren van de markt. Hierdoor is iedereen vrij om handel te voeren en wordt dit niet meer beperkt door de overheid. Zo wordt door concurrentie de handel gezonder en profiteren meer mensen hiervan.

Een groot nadeel is dat Oeganda voor bijna de helft van zijn inkomsten nog steeds afhankelijk is van buitenlandse geldschietters. Dit is geen gezonde basis voor een economie. Hiermee wordt onnodig inflatie gecreëerd. Dit betekent dat de prijzen van producten omhoog gaan en de bevolking dus minder kan kopen met hetzelfde geld. Toch kan het land nog niet zonder hulpgeld. Want nog niet iedereen profiteert van de economische groei. Nog steeds leeft 21,4 % van de Oegandezen onder de armoedegrens van 1 dollar per dag.

DE NATIONALE VLAG

De vlag van Oeganda werd ontworpen in 1962 en bestaat uit zes horizontale banden in de kleurencombinatie zwart-geel-rood-zwart-geel-rood. In het midden staat een witte cirkel met daarin het nationale symbool: de grijze kroonkraan.

De drie kleuren staan voor de Afrikanen (zwart), Afrika's zonneshijn (geel) en de Afrikaanse broederschap (rood, de kleur van het bloed dat alle Afrikanen verbindt).

De kraanvogel is door de Britten als symbool voor Oeganda bedacht in de tijd dat zij dit land bezetten. Het eerste ontwerp bestond uit een blauw doek met daarop de Britse vlag en de kroonkraan.

DE OEGANDA-TOETS

Omcirkel het juiste antwoord, succes!

1. Oeganda ligt in het..?

- a. noorden van Afrika
- b. oosten van Afrika
- c. zuiden van Afrika
- d. westen van Afrika

2. Welk land grenst niet aan Oeganda?

- a. Rwanda
- b. Ghana
- c. Kenia
- d. Congo

3. Waarom probeert Oeganda minder afhankelijk te worden van de koffie-export?

- a. koffie verbouwen wordt steeds duurder
- b. de guerrilla's houden hier een geweldige strijd voor
- c. vanwege de steeds lagere prijzen op de wereldmarkt
- d. thee en bloemen zijn veel geliefdere importproducten op de wereldmarkt

4. Wat is de hoofdstad van Oeganda?

- a. Soroti
- b. Kampala
- c. Malawi
- d. Mbale

5. Oeganda is:

- a. 8 keer zo groot als Nederland en heeft 34 miljoen inwoners
- b. 6 keer zo groot als Nederland en heeft 23 miljoen inwoners
- c. 8 keer zo groot als Nederland en heeft 23 miljoen inwoners
- d. 6 keer zo groot als Nederland en heeft 35 miljoen inwoners

6. De meeste neerslag in Oeganda valt:

- a. Aan de grens met Soedan
- b. Rond het Victoriameer
- c. In de buurt van de Nijl
- d. Het regent er nooit

7. Oeganda werd eind 19^e eeuw onderdeel van het Britse rijk. Het werd een:

- a. Protectoraat
- b. Koninkrijk
- c. Dictatuur
- d. Kroonkolonie

8. Een gebied in Oeganda wordt ook wel 'het Zwitserland van Afrika' genoemd. De reden daarvoor is:

- a. In dit gebied lopen veel koeien en er ligt sneeuw.
- b. In dit gebied zijn hoge bergen en diepe valleien.
- c. De mensen zijn er net als in Zwitserland afhankelijk van de landbouw.
- d. De steden in dit gebied hebben een stedenband met Zwitserland.

9. Oeganda wordt ook wel de 'Parel van Afrika' genoemd. Waarom?

- a. Er is een parel gevonden toen men op zoek ging naar de oorsprong van de Nijl.
- b. Er wordt een mythe verteld over een gevonden Parel in Oeganda
- c. De natuur van het land is mooi en de mensen zijn vriendelijk
- d. Het is de toeristische trekpleister van Afrika

10. Waar staat de rode kleur voor in de vlag van Oeganda:

- a. Rode rozen
- b. Bloed van de strijd
- c. Kleur van de aarde
- d. Afrikaanse broederschap

11. Wat voor systeem stelde Museveni in toen hij aan de macht kwam?

- a. "één-partijsysteem"
- b. volledige democratie
- c. dictatuur
- d. "gratis-onderwijs-systeem" voor elk Oegandees kind

12. Oeganda was lange tijd het succesverhaal in de aids-bestrijding.

Nu stijgt het percentage geïnfecteerde weer. De reden daarvoor is:

- a. De voorbehoedsmiddelen zijn te duur geworden en bijna niet meer te krijgen
- b. Meer de nadruk op geen seks voor het huwelijk en daardoor een anti-condoombeleid
- c. Er is minder voorlichting en media aandacht
- d. Geen van bovenstaande antwoorden is juist.

13. Ongeveer 84 procent van de Oegandese bevolking is:

- a. Hindoe
- b. Christelijk
- c. Moslim
- d. aanhanger van een inheems geloof

14. Tot de jaren '70 was Oeganda een populair toeristisch land, daarna werd dat minder. Hoe kwam dat?

- a. Er kwam steeds meer onrust in het land
- b. De mensen gaan nu liever naar Frankrijk
- c. Mensen werden bang om Aids te krijgen
- d. Geen van bovenstaande antwoorden is juist.

15. Sinds welk jaar is Oeganda officieel onafhankelijk?

- a. Sinds 1962
- b. Sinds 1970
- c. Sinds 1960
- d. Sinds 1979

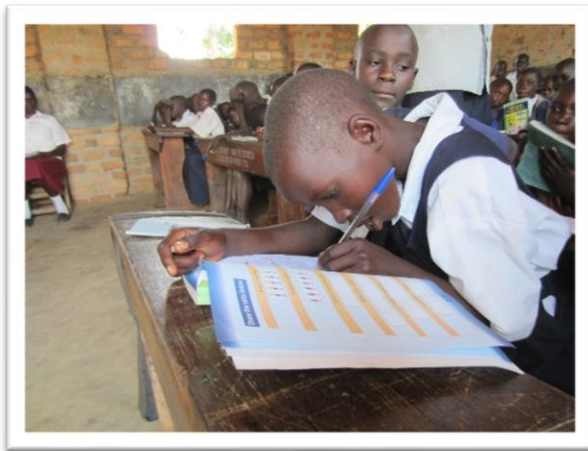
16. Wat is juist?

- 1. De Oegandese bevolking was enorm opgelucht toen Museveni in 1972 aan de macht kwam. Hij is nog steeds aan de macht en is na een aantal gruwelijke dictators eindelijk een betere leider.
 - 2. Oeganda kan nog steeds niet zonder hulpgeld. Het land kende de afgelopen jaren een economische groei, maar nog steeds leeft een groot deel van de bevolking onder het bestaansminimum.
- a. Antwoord 1 is juist en 2 is onjuist
 - b. Antwoord 2 is juist en 1 is onjuist

- c. Antwoord 1 en 2 zijn beide onjuist
- d. Antwoord 1 en 2 zijn beide juist

17. Wat is waar?

- a. Museveni kan niet meer herkozen worden als president
- b. Museveni zijn politieke partij is de enige toegestane partij in Oeganda
- c. Museveni heeft de grondwet aangepast, hierdoor kan hij meerdere keren herkozen worden.
- d. Dictator Obete regeert het land voor de derde termijn samen met president Museveni.

NOTITIES

Laten we een Deal
sluiten:

Jij wedt met je sponsors dat
jij meer weet over Oeganda
dan zij,

dan zorgt Edukans dat jouw
gewonnen geld naar een
goed onderwijsproject in
Oeganda gaat!

EDUKANS

Onderwijs, de kans van je leven